

Roll No. ....

DD-2521

M. A. (Previous) EXAMINATION, 2020

SANSKRIT

Paper First

(वैदिक साहित्यम्)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 100

सूचना : सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

1. निम्नलिखितेषु मन्त्रेषु केषाञ्चित् चतुर्णां व्याख्या कार्या— 20
(क) यः शम्बरं पर्वतेषु क्षियन्तं चत्वरिंश्यां शरद्यन्वविन्दत्।
ओजायमानं यो अहिं जघान दानुं शयानं स जनास इन्द्रः ॥
(ख) अग्निमीडे पुरोहितं यज्ञस्य देवमृत्विजम्।
होतारं रत्नधातमम् ॥
(ग) धीरा त्वस्व महिला जनुंषि वि यस्तस्तम्भ रोदसी चिदुर्वी।
पु नाकमृषं नुनुदे बृहन्तं द्विता नक्षत्रं पप्रथच्च भूम ॥
(घ) सहस्रशीर्षा पुरुषः सहस्राक्षः सहस्रपात्।
स भूमिं विश्वतो वृत्वात्यतिष्ठद्दशाङ्गुलम् ॥

(A-9) P. T. O.

- (ड) तस्माद् विराडजायत विराजो अधि पूरुषः ।
स जातो अत्यरिच्यत पश्चाद् भूमिमथो पुरः ॥
- (च) अग्निर्होता कविक्रतुः सत्यश्चित्रश्रवस्तमः ।
देवो देवेभिरागमत् ॥

2. पुरुषसूक्तस्य परिचयं वैशिष्ट्यं च वर्णनीयम् । 10

अथवा

शिवसंकल्पसूक्तस्य महत्त्वं प्रतिपादनीयम् ।

3. ऐतरेय ब्राह्मणस्य परिचयः महत्त्वं च लेखनीयम् । 10

अथवा

शुनःशेषाख्यानं स्वगिरा विवेचनीयम् ।

4. ईशावास्योपनिषदाधारेण विद्यायाः तथा अविद्यायाः स्वरूपं प्रतिपादयन्तु । 20

अथवा

ईशावास्योपनिषदनुसारं त्यागस्य तथा कर्मणः महत्त्वं विवेचनीयम् ।

5. यास्काचार्यस्य मतानुसारेण चतुर्णां पदभेदानां वर्णनं विधीयताम् । 15

अथवा

निरुक्ताध्ययनस्य उद्देश्यं स्वगिरा वर्णनीयम् ।

6. अधोलिखितेषु केषाञ्चित् पञ्चानां व्याख्या कार्या— 10

(i) वीरः

(ii) गोः

(iii) आदित्यः

(iv) अश्वः

(v) अग्निः

(vi) निघण्टु

(vii) आचार्यः

(viii) हृदः

7. संहिताग्रन्थानां सामान्यपरिचयो देयः । 15

अथवा

उपनिषदां मानवजीवने महत्त्वं वर्णनीयम् ।